

aneb

(nejen) folkové léto pohledem náročného (?) posluchače

Blíží se nám období letních hudebních festivalů a festiválků. Mnozí už si na některé z nich brousí zuby, pokukují po programech, byť předběžných a neúplných. Valná část návštěvníků se patrně chystá na "osvědčené" akce, menší bude hledat a zkoušet něco nového. Vybírat je jistě z čeho. Během léta se snad každý den odehraje nejméně jeden takový podnik.

Podle čeho si však budou potencionální účastníci vybírat? Jsou opravdu zdravě kritičtí, nebo spíš nenároční či dokonce lhostejní? Chtějí za málo peněz hodně muziky, nebo jsou ochotni zaplatit za kvalitu? Pojedou na stejná místa i přes výhrady, které měly vloni? A mají vůbec nějaké výhrady? Za čím vlastně na festival jedou? Je to opravdu za hudbou, z ní plynoucí pohodou a zábavou, nebo spíš za zábavou v doprovodu hudby?

To jsou všechno otázky, které by si měli položit v první řadě pořadatelé festivalů. Možná, že ne vždy se na ně dá najít ta správná odpověď, ale to ani není tak úplně nutné. Pravda totiž nikdy nestojí uprostřed, v zprůměrované a rozbředlé š

Pardubický Slunovrat na ilustračním snímku

Foto: Vít Školník Urban ©

edi všech názorů. Na uvedené otázky (a spoustu dalších) by si pořadatel měl dokázat odpovědět jasně a konkrétně, ale odpověď nemusí hledat ani v médiích, na žebříčcích hitparád, ani v anketách o desítkách tisíc respondentů. Pro festival je patrně vůbec nejdůležitější, aby měl jasnou představu v první řadě právě on. Představu samozřejmě nejen o dramaturgii, ale i o průběhu a organizaci akce, o tom, komu bude určena, tedy pro koho a za jakým účelem ji vlastně pořádá. Pořadatel je ten, který určuje charakter festivalu. Druhou věcí je, jak svou představu dokáže naplnit či se k ní alespoň přiblížit.

I zde však platí, že méně většinou znamená více, a že je třeba stavět od základů, postupně a

trpělivě. Tak jako v jiných disciplínách, majících co dělat s kulturou, se také tady hodnotí řemeslo, nápad, vkus, vtip, funkčnost a mnoho dalších věcí. Z tohoto pohledu se totiž řada (velkých) festivalů jeví v leckterých ohledech dost uboze, neboť jejich pořadatelé staví často na betonovém plácku ohromné paneláky, které pojmu horu lidí, ale jsou svým průběhem spíše nudné, šedivé a jeden jako druhý. Důvody jsou obecně známé. Je to jednodušší, výhodnější, není k tomu potřeba zvlášť invence ani výjimečných schopností, vše se dá postavit z prefabrikovaných dílů.

Naštěstí je tu však situace jiná než na trhu bytů, a tak nemusíme být vděční za garsonku v paneláku, ale můžeme si svobodně vybrat, zda chceme bydlet na sídlišti, v provinčním městečku, na vesnici, nebo se rozhodnout pro dobrodružnou samotu, kde nás nečekají na první pohled tak velkolepé zážitky, ale o to více nás mohou překvapit svou hloubkou, intimitou a bezprostředností. Bohudíků jsou tu i pořadatelé, kteří mají odvahu budovat spíše členité vesničky, kam sice zdaleka nevejde tolik lidí jako do paneláku, ale zato se se všemi stačíte potkat, vyhnete se městskému hluku, shonu a stresu, své zážitky stačíte doprožít a vstřebat.

Stejně tak, jako je dlouhá řada otázek a odpovědí, které jsou důležité pro pořadatele festivalu, klade si jistě spoustu otázek i divák, i když většinou jen podvědomě a bez zřetelných odpovědí. Ale zkuste si některé otázky položit jasně a odpovědět si na ně co možná nejobjektivněji alespoň v rámci možností. Tedy vy, kteří jezdíte na festivaly především poslouchat hudbu (ať už se k dění kolem ní váže cokoliv dalšího).

**Je na festivalu, který jste si vybrali, skutečně vše na prvním místě podřízeno hudbě?
Udělal pro to pořadatel skutečně maximum?**

Jak se dá taková věc poznat? Stručně by se dalo říci, že pokud ano, záleží už jen a pouze na každé jednotlivé kapele a jednom každém divákovi, zda si odnese opravdové zážitky. Vytvořit takové prostředí není vůbec jednoduché a možná, že málokterému divákovi dochází, co vše musí pořadatel domyslet a kolik sil pro to vynaložit. Na druhou stranu to ale není ani nemožné a právě podle toho se dá posoudit opravdovost pořadatelových úmyslů i jeho schopnost proměnit je ve skutky.

To, co se jeví na papíře či v myšlenkách jako jasné a srozumitelné, v praxi už často pokulhává a návštěvník se někdy nestačí divit,

Muzika v Hrádku u Rokycanna ilustračním snímkem

Foto: Vít Školník Urban ©

co vše pořadateli nedošlo. Např.: že narážení piva a hluk od stánků s občerstvením ruší diváky i kapely; že velký pivovar je sice bohatý sponzor, ale je třeba počítat s řadou opilců; že když na jednu stranu hlediště umístí stánky s občerstvením a na druhou záchodky, budou diváci neustále chodit sem a tam; že když divák nebaví aktuální program, je lepší aby dočasně odešel za jinou alternativou (a že je dobré, aby ji měl), než rušil své okolí; že když pořadatel nevyznačil žádné průchozí trasy, není kudy projít, a tak se budou všichni neustále navzájem přeskakovat; že je dobré, aby měl divák dostatek informací o všem, co ho jistě bude zajímat (kde co najde, proč nehraje kapela, která je na programu,?); že skoro každý si potřebuje někde na chvíli odpočinout od dlouhého proudu hudby; že mnohý divák značně pocítí rozdíl mezi dostupnými a ochotnými pořadateli a nevrlou ochrankou, která je zde jen proto, aby divákovi pod záminkou bezpečnosti odebrala plastickou láhev s pitím za účelem zvýšení konzumace sponzorského piva; že nedostatečný zvuk, nebo jen nulová komunikace se zvukařem během festivalu může pohřbit i dobrý program; že jen klobásou s pivem se bude podstatná část diváků od rána do večera živit spíše z nouze než s opravdovou chutí atd. atp.

Pokud člověk dělá něco poprvé, je vcelku normální, že mu spousta věcí nedojde a leccos se mu nepovede. Zarážející však je, že řadě pořadatelů, z pohledu návštěvnosti poměrně "úspěšných" akcí, nedocházejí ani po několika ročnících věci očividné, které jsou z organizační stránky vcelku zásadní a chce se říci snad i "samozřejmé". Když nestačila kapacita záchodů, občerstvení, vchodů a východů, míst k pohodlnému sezení, zkrátka vlastně ničeho, bylo by dobré (nebo spíše nutné) vymyslet, jak ji v příštím ročníku navýšit, a pokud se to nepodaří, omezit holt kapacitu návštěvnosti a vydělat o něco méně peněz. Ještě více zarážející by však mělo být, že se na takovéto akce tolik lidí stále vrací. Proč pouze "mělo" a ne "je"? Protože se zde odpovědi nabízejí, ale jsou dosti smutné. Je to možná stejné, jako ptát se, proč stále spousta lidí považuje za normální to, když jim v hospodě přinesou pivo pod mírou a většina z těch, co to za normální nepovažují, nenajde odvahu ozvat se a nechat si přinést míru plnou.

Akce vzbuzuje reakci a na podobné podněty se téměř vždy ozvou mnohá "ale". Jenže ten, kdo již navštívil více festivalů a trochu srovnával, si může položit otázku: Jak je možné, že někde něco funguje až překvapivě dobře, zatímco jinde vůbec? A to byla dosud řeč pouze o organizaci, nikoliv o programu. I na něm se totiž dá alespoň z čási poznat, zda chce pořadatel oslovit co nejvíce diváků, lákaje je na skvělou chuť "všeobsahujícího dortu pejska a kočičky" nebo jen získat dostatečný počet spoluvůrců, kteří by se rádi podíleli na oslavě skutečného hudebního svátku s řadou překvapení a pečlivě vybraných chodů.

Náročnější návštěvník některých akcí se opět neubrání pocitu, že kdyby byl jejich dramaturg trenérem fotbalového či hokejového týmu, asi bychom spíš sledovali opatrnou, obranou hru "na výsledek", než odvážnou kombinační hru plnou útoků

Mezi ploty na ilustračním snímku

Foto: Vít Školník Urban ©

a zajímavých akcí, takovou, po které diváci s chutí zatleskají mužstvu za výkon, i když zrovna nezvítězilo. Stejně tak zatleskají i soupeřům a odnášejí si domů opravdový zážitek. Ale kolik dramaturgů umí takovou hru s divákem rozehrát? Místo toho spíš sledujeme "all star teamy v hlavním vysílacím čase", patřící se svou stále stejnou nabídkou již téměř k inventáři některých akcí, které sice předvedou výkon který nezklame, ale jedná se jen o "exhibici v rámci sbírky na charitu", ve které chybí jiskra "hry na život a na smrt".

Je jasné, že festivalové dění může neblaze ovlivnit řada věcí, ale na počátku a konci každého festivalu stojí vždy jeho pořadatel. On vymezuje hřiště, určuje jasná pravidla pro všechny, ať již jde o diváky, kapely, sponzory, stánkaře, novináře,? vybírá a vytváří prostředí, ve kterém se vše bude odehrávat, on si volí spolupracovníky, se kterými se pokusí dosáhnout nejlepšího. On je ten, který musí všechny zmíněné (a řadu dalších) přesvědčit o síle svých úmyslů a jejich nezpochybnitelnosti. Ač se to nemusí na první pohled zdát, on do značné míry vytváří kulturu a nasazuje laťku v první řadě sobě. Jedním z prvních jeho cílů by mělo být vytvořit příjemné a důstojné podmínky pro muzikanta i diváka. Pokud jsou jeho úmysly liché, nebo z nich kdekoliv sleví, je to znát. Přejme mu tedy, ať se mu vše daří, ale budme zdravě kritičtí. Uvědomme si, že čím větší akce, tím více nás pořadatel potřebuje. Staňme se tedy spolutvůrci a dejme mu jasně najevo, co chceme a co vše se dá ještě zlepšit. Připomeňme mu, že máme na výběr. Nelžeme mu do očí, jak se mu vše báječně daří, pokud to není pravda. Tím nepomůžeme ani jemu, ani sobě, ani hudbě, o kterou tu jde.